

ISLAMSKA MISAO

Osnivač i izdavač: Fakultet za islamske studije, Novi Pazar

Za izdavača: muftija dr. Mevlud Dudić

Glavni urednik: muftija dr. Mevlud Dudić

Pomoćnik urednika: hfz. prof. dr. Haris Hadžić

Redakcija: prof. dr. Sulejman Topoljak, prof. dr. Hajrudin Balić,
prof. dr. Mustafa Fetić, hfz. prof. dr. Almir Pramenković, doc. dr.
Siham Mevid

Šerijatski recenzent: hfz. prof. dr. Almir Pramenković

Tehnički urednik: Senad Redžepović

Lektor: Samir Škrijelj

Štampa: Grafičar, Užice

Tiraž: 500 primjeraka

Adresa redakcije: Fakultet za islamske studije,
ul. Rifata Burdževića 1, 36300 Novi Pazar

Štampanje ovog broja pomogla je Vlada R. Srbije - Kancelarija
za saradnju sa crkvama i verskim zajednicama

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Narodna biblioteka Srbije, Beograd

378:28

ISLAMSKA misao : godišnjak Fakulteta za islamske studije

Novi Pazar / glavni urednik Mevlud Dudić. - 2007, br. 1- . - Novi

Pazar : Fakultet za islamske studije, 2007- (Užice : Grafičar). - 24 cm

Godišnje. - Drugo izdanje na drugom medijumu: Islamska misao

(Novi Pazar. Online) = ISSN 2956-2236

ISSN 1452-9580 = Islamska misao (Novi Pazar)

COBISS.SR-ID 141771532

ISLAMSKI MORAL KAO POKRETAČKA SNAGA MUSLIMANSKE PORODICE

Abstrakt

Islam je vjera koja pruža primjer svim ljudima kako trebaju živjeti i kako iskoristiti svoj život na najbolji način kako bismo zaslužili Božije zadovoljstvo na oba svijeta, a istovremeno odgaja svakog onoga koji je prihvatiti i slijedi na ispravan način, onako kako nam Kur'an i Sunnet nalažu.

Islamski moral je bio odlika Božijih poslanika i vjerovjesnika. Poslanik Muhammed sallallahu alejhi ve sellem svoje sljedbenike je učio da se maksimalno posvete odgoju svoje djece. *„Najbolje što jedan otac može ostaviti svom djetetu je lijep odgoj.“* *„Svako dijete se rodi u prirodnoj vjeri, pa ga njegovi roditelji odgoje kao židova, kršćanina ili medžusiju“* (Mraković, 2015)

Iz navedenog hadisa možemo vidjeti da Poslanik Muhammed, a.s. podstiče roditelje da vode računa o odgoju svoje djece, da su oni najzaslužniji za njihov odgoj. U jednom hadisu je također rekao: *„Ko bude imao tri kćerke, pa ih odgoji, poduči ih i bude prema njima milostiv, ući će u Džennet“*. Pa su ga ashabi r.a. upitali: *„A ako bude imao dvije?“* *„I ako bude imao dvije“* – odgovorio je Poslanik. *„A ako bude imao jednu?“* – opet upitaše ashabi. *„I ako bude imao jednu“* – odgovorio je, uz osmijeh Resul a.s. (Mraković, 2015)

Ovaj hadis podtiče roditelje da će za sav trud koji ulože kako bi svoju djecu usmjerili na pravi put dobiti nagradu Džennet, i na taj način ih podstiče i daje im snagu da ustraju na tom putu.

Na narednim stranicama ćemo detaljnije govoriti o ovoj temi.

Abstract

Islam is a religion that sets an example for all people how they should live and how they should use their lives in the best way to gain the pleasure of God in the worlds, and at the same time educate all who accept and follow it. In the right way as the Quran and Sunnah tell us.

Islamic morality was the characteristic of God's messengers and prophets. Messenger Muhammad, may God bless him and grant him peace, taught his followers to devote themselves as much as possible to the education of their children. "The best thing that a father can leave to his child is a good upbringing." "Every child is born on instinctive religion, so his parents raise him as a Jew, a Christian or a Magian." (Mraković, 2015).

From the mentioned hadith we can see that the Prophet Muhammad, peace be upon him. encourages parents to take care of their children's upbringing, that they are the most responsible for their upbringing. In a hadith, he also said: "Whoever has three daughters, brings them up, teaches them and is kind to them, will enter Paradise." So the companions r.a. asked: "And if he has two?" "And if he has two" - replied the Prophet. "And if he has one?" - the companions asked again. "And if he has one" - answered, with a smile Resul a.s. (Mraković, 2015).

This hadith encourages parents to do their effort to guide their children to the right path, they will receive the reward of Paradise, thus encouraging them and giving them the strength to persevere on that right path.

On the following pages, we will discuss this topic in more details.

Uvod

Islam je vjera koja pruža primjer svim ljudima kako trebaju živjeti i kako iskoristiti svoj život na najbolji način kako bismo zaslužili Božije zadovoljstvo na oba svijeta, a istovremeno odgaja svakog onog koji je prihvatiti i slijedi na ispravan način, onako kako nam Kur'an i Sunnet nalažu.

Islamski moral je bio odlika Božijih poslanika i vjerovjesnika. Poslanik Muhammed s.a.v.s. svoje sljedbenike je učio da se maksimalno posvete odgoju svoje djece. *„Najbolje što jedan otac može ostaviti svom djetetu jeste lijep odgoj.“* *„Svako dijete se rodi u prirodnoj vjeri, pa ga njegovi roditelji odgoje kao Jevreja, kršćanina ili međžusiju.“* (Mraković, 2015.)

Iz navedenog hadisa možemo vidjeti da Poslanik Muhammed a.s. podstiče roditelje da vode računa o odgoju svoje djece, da su oni najzaslužniji za njihov odgoj. U jednom hadisu je također rekao: *„Ko bude imao tri kćerke, pa ih odgoji, poduči ih i bude prema njima milostiv, ući će u Džennet.“* Pa su ga ashabi upitali: *„A ako bude imao dvije?“* *„I ako bude imao dvije“* – odgovorio je Poslanik. *„A ako bude imao jednu“* – opet upitaše ashabi. *„I ako bude imao jednu“* – odgovorio je, uz osmijeh, Resul a.s. (Mraković, 2015.)

Ovaj hadis podstiče roditelje da će za sav trud koji ulože kako bi svoju djecu usmjerili na pravi put dobiti nagradu Džennet i na taj način ih podstiče i daje im snagu da ustraju na tom putu.

Na narednim stranicama detaljnije ćemo govoriti o ovoj temi.

Islamski odgoj u porodici

Odgoj djece u duhu islamskih vrijednosti i praktičnom slijedenju islamskih načela i propisa obaveza je svakog muslimana i muslimanke ma gdje se oni nalazili shodno prostoru na kojem žive i mogućnostima koje im se pružaju. Za svako životno pitanje, pa i kada se radi o islamskom odgoju djece, muslimani imaju odgovore u osnovnim vjerskim izvorima islama – Kur'anu i Sunnetu.

Allah dž.š. u Kur'anu kaže: *“Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onome svijetu.”* (El-Ahzab, 21)

Kaže Ibn Omer r.a.: „Čuo sam Allahovog Poslanika s.a.v.s. da je rekao: - Svi ste vi pastiri i svi ćete biti pitani za svoje stado. Muškarac je pastir u svojoj porodici i bit će pitan o svom stadu. Žena je pastirica u kući njenog muža i bit će pitana o svom stadu. Sluga je pastir u imetku njegovog gospodara i bit će pitan o svom stadu. I svi ste vi pastiri i bit ćete pitani o svom stadu.“ (Muttefekun alejhi)

Poslanik Muhammed s.a.v.s. svoje sljedbenike je učio da se maksimalno posvete odgoju svoje djece. *„Najbolje što jedan otac može ostaviti svom djetetu jeste lijep odgoj.“* *„Svako dijete se rodi u prirodnoj vjeri, pa ga njegovi roditelji odgoje kao Jevreja, kršćanina ili međusiju.“* (Mraković, 2015.)

Islamski dogoj uči nas da je higijena tijela, odijela i mjesta presudan uvjet za islamske obrede, što je odgojno rezultiralo čestim kupanjem, ili makar sedmično, svakodnevnom pet puta ponavljanom higijenom vanjskih dijelova tijela prilikom uzimanja abdesta, higijenom nakon nužnika, rezanjem noktiju da se šejtani ne skupljaju pod njima, pranjem ruku prije i posije jela, korištenjem misvaka i redovnim pranjem zuba, mirisanjem, presvlačenjem i redovnim čišćenjem životnog prostora. Ovakvi higijenski uvjeti su prevenirali bolesti i zaraze. (Zukić, 2013.).

„Deset radnji spada u neophodnost: podrezivanje brkova, puštanje brade, čišćenje zuba misvakom, ispiranje nosa, obrezivanje nokata, pra-

nje zglobova i prevoja (kao među prstima, pod pazuhom itd.), odstranjivanje dlaka, pranje iza obavljanja nužde i ispiranje usta gargarom.“ (Muslim – prema Mulahalilović, 2005:190)

Islamski odgoj podstiče djecu da poštuju svoje roditelje, da im pomažu u svakodnevnim poslovima, da budu odgovorni ljudi, da pomažu i poštuju druge ljude, da budu korisni članovi svojih porodica i društva u kojem žive, svjesni da će na taj način zadobiti Božiju milost i zadovoljstvo na oba svijeta.

Islamski odgoj obavezuje oba roditelja u aktivnom savjetovanju i podučavanju svoje djece propisima islama od najranijih godina njihovih života, prije svega, svojim primjerom, tj. praktičnom primjenom islamskih propisa među svojom djecom jer je lični primjer najbolji odgojni instrument kojim se postiže temeljan i dalekosežan rezultat.

Majčin odgoj je u vrijednostima kulture Bošnjaka, obilježene historijskom rovitošću, značajno predstavljen simbolom borbe za svoju vjeru i svoju zemlju u skladu sa normama Kur’ana i Sunneta. (Zukić, 2013.)

„Krećite u boj, bili slabi ili snažni, i borite se na Allahovu putu zalažući imetke svoje i živote svoje! To vam je, da znate, bolje!“ (Et-Tevba, 41)“I borite se na Allahovom putu protiv onih koji se bore protiv vas, ali vi ne otpočinjite borbu! Allah, doista, ne voli one koji zapodijevaju kavgu.“ (El-Beqare, 190)

Porodični ambijent u kojem dominira međusobna ljubav i poštovanje pomaže djeci da se razviju u zdrave ličnosti i budi u njima pokretačku snagu za napretkom na svim životnim poljima zato što se njihov islamski odgoj zasnivao na Božijim riječima koje nalazimo u suri El-Zilzal, gdje Allah dž.š. kaže: *„Ko bude uradio koliko trun dobra, vidjet će ga, a ko bude uradio koliko trun zla, vidjet će ga.“(El-Zilzal, 7-8)*

Sura Hudžurat

U mnogim kur'anskim ajetima spominju se mnogobrojne koristi islamskog odgoja kojih bi se trebao pridržavati svaki musliman i usmjeravati svoju porodicu da se pridržavaju Božijih uputa koje ljudima donose samo dobro, kako u porodici tako i u široj društvenoj zajednici.

Kur'anska sura El-Hudžurat je vrlo zanimljiva i značajna u svom kontekstualnom obraćanju na svakodnevnu situaciju međusobne ljudske komunikacije. U samo osamnaest njenih ajeta sadržani su principi vjerovanja, pravila odgoja na kojima se temelji društveni razvoj i organizacija. Na prvom mjestu ističe se poštivanje koje dugujemo svome Poslaniku (implicitno, pravednim vođama nakon njega). Kazivanje u suri kulminira u načelu bratstva svih vjernika gdje Allah dž.š. kaže: „*Vjernici su samo braća, zato pomirite vaša dva brata i bojte se Allaha, da bi vam se milost ukazala*“ (El-Hudžurat, 10), a u širem smislu bratstvu cijelog čovječanstva: „*O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji. Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa.*“ (El-Hudžurat, 13)

Ostali ajeti govore o etičkim principima kao društvenim temeljima jer odsustvo istih ukazuje na društvenu bolest koja nagrizava samu njegovu opstojnost. Na kraju se ističe razlika između istinske vjere i pukog formalističkog pridržavanja: „*Neki beduini govore: 'Mi vjerujemo!' Reci: 'Vi ne vjerujete, ali recite: 'Mi se pokoravamo', jer u srca vaša prava vjera još nije ušla. A ako Allaha i Njegova Poslanika budete slušali, On vam nimalo neće umanjiti nagradu za djela vaša.' – Allah, uistinu, prašta i Samilostan je.*“ (El-Hudžurat, 14) (Šahinović, 2015.)

Društvo o kojem Kur'an govori u suri El-Hudžurat je visoko moralno društvo. U njemu je ugled svakog pojedinca, njegova čast i dostojanstvo nedodirljivo. U samo dva ajeta: „*O vjernici, neka se muškarci jedni drugima ne rugaju, možda su oni bolji od njih, a ni žene drugim ženama, možda su one bolje od njih. I ne kudite jedni druge i ne zovite jedni druge ružnim nadimcima! O, kako je ružno da se vjernici spominju podrugljivim*

nadimcima! A oni koji se ne pokaju – sami sebi čine nepravdu“ (El-Hudžurat, 11) i: „O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka sumnjičenja su, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge i ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekome od vas bilo drago da jede meso umrloga brata svoga – a vama je to odvratno – zato se bojte Allaha; Allah, zaista, prima pokajanje i Samilostan je“ (El-Hudžurat, 12), nailazimo na visoke etičke principe na kojima počiva međusobna komunikacija: nema klevetanja jedni drugih, ruganja, zvanja ružnim nadimcima, nema međusobnog sumnjičenja, uhođenja/špijuniranja, ogovaranja. Ovi etički principi izrastaju na islamskoj koncepciji čovjeka po kojoj pojavne ljudske vrijednosti nisu istinske. Danas kleveće svako svakog, jači slabijeg, bogataš siromaha, ruga se lijepa osoba onoj sa nekim nedostacima i obratno. Sve te vanjske vrijednosti (bogatstvo, ljepota, položaj i sl.) u osnovi ne znače istinsku vrijednost. (Šahinović, 2015.)

Ukoliko budemo u svom kućnom odgoju svojoj djeci kroz ove kur'anske upute usadili lijepo ophođenje jednih prema drugima, imat ćemo zdrave i korisne članove ne samo unutar svoje porodice već i šire društvene zajednice.

Islamski odgoj kao ibadet

Ako uzmemo u obzir da je jedan od islamskih principa naređivanje na dobro i odvratanje od zla, onda možemo reći da je podučavanje djece islamskom odgoju jedna vrsta ibadeta koja roditeljima pruža Božije zadovoljstvo na ovom i na budućem svijetu.

Islamski odgoj je ibadet za roditelje jer nastoje odgojiti svoju djecu u duhu vjerskih propisa koji će im pomoći da spoznaju suštinu svoga postojanja i olakšati im da kroz život idu kao moralno odgojene osobe od kojih cijelo društvo može imati hajra.

Majčin odgoj u bošnjačkoj porodici izliva temeljne vrijednosne komponente kulture Bošnjaka, obilježene korisnim znanjem i korisnošću na ovom i budućem svijetu. (Zukić, 2013)

„(...) pa da od njega i živi i mrtvi fajdu, korist, vide i da njime svak razi, zadovoljan, bude, da veliki alim, učenjak, iziđe, pa da bude, já muf-tija, viši muslimanski svećenik, já muderis, profesor. (Hangi, 1906:136) (...) jer je dijete zamjena ocu i materi u starosti.(...) On ga hrani, da za-minu steče (...)“ (Hangi, 2010:164)

U ovom vidu ibadeta roditelji nesebično daju sebe kroz razne aktivnosti od najranijeg uzrasta kao što su: podučavanje djece imanskim i islamskim šartima, obavljanju namaza, postu, udjeljivanju sadake, po-maganju drugima, ukazujući na važnost vjerskog znanja kao osnove za razumijevanje vjerskih načela i propisa.

Autentični odgoj najlakše raspoznavamo u vjeri, porodičnom odgoju, umjetnosti ili moralu jer sadrže, kako navodi Slatina (1999:246), “iskonsku autentičnu bit odgoja” koja je odgojila Allahovog Poslanika a.s., predstavljajući se najljepšom od svih. „Tamo gdje je odgajatelj otvo-ren za božansku transcendenciju i ljudsku dušu, tamo je zametak autentičnog odgoja.“ (Slatina 1999:246)

Kroz ovaj ibadet od roditelja se traži da budu strpljivi u nastojanju da odgoje svoju djecu u islamu, što možemo vidjeti u riječima Poslanika Muhammeda a.s.: „*Nije od nas ko ne poštuje starije i ko nije milostiv prema mlađima*“ (Tirmizi), kao i to da će roditelji imati mnogobrojne nagrade za islamski odgoj kojem su podučili svoju djecu. Koliki je značaj i težina odgoja dobro ilustriraju sljedeće Poslanikove riječi: „Bolje je da neko od vas odgoji svoje dijete kako treba u duhu islama, nego da svaki dan podijeli sirotinji vrijednost sadaka-i fitre.“ (*Izbor Poslanikovih hadisa*, 1284)

Islamski odgoj - garancija uspjeha muslimanske porodice

Garancija uspjeha jedne muslimanske porodice jeste u dobro odgojenoj djeci koja će biti u stanju da kreiraju bolje društvo za sve ljude i da izgrađuju svoje ličnosti koje su, prije svega, zasnovane na islamskom odgoju. Islamski odgoj djeci nudi zdrav način života koji im omogućava uspjeh na svim poljima u kojima se nađu.

„Zdravlje porodice ogleda se u ispunjavanju bioloških potencijala odnosa na relacijama roditelj-dijete i muž-žena, obezbjeđivanju sigurnosti, integriranju u zajednicu, sposobnosti da se sama stabilizira i ispunjati potencijale uzrasta i čuvanju sposobnosti da se prilagođava promjenama, imajući pritom realne ciljeve i ostvariva shvatanja vrijednosti.“ (Pašalić-Kreso, 2004.)

U mnogim društvima danas u svijetu naći ćemo ljude koji svoju starost provode u staračkim domovima, ostavljeni od svojih porodica onda kada su im napotrebne, dok u muslimanskim porodicama, pogotovu u onim porodicama koje su odgojile svoje potomke na islamskim principima, to nije slučaj - djeca paze svoje roditelje kada dožive starost i kada nisu u stanju da se brinu o sebi, čineći sve ono što su roditelji za njih činili dok su odrastali.

To su uspješne muslimanske porodice koje su odgojile svoju djecu na Božijim riječima: „*Gospodar tvoj zapovijeda da samo Njemu robujete i da roditeljima dobročinstvo činite. Kada jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: "Uh!" - i ne podvikni na njih i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: - Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali*“ (El-Isra, 23-24) i u sunnetu Poslanika Muhammeda a.s.: „Uistinu je najbolji od vas onaj ko ima najljepši ahlak.“ (Buhari, Muslim)

Stoga, možemo slobodno reći da smo „...na tragu autentičnom porodičnom odgojnom modelu kod Bošnjaka, kad o svojoj tradiciji razmišljamo kao o amanetu u koji i mi udahnujemo sebe, ulažemo napor da imponirajuće živimo u svom dobu, s islamom kao živim vodičem“. (Vejo, 2003:55)

Na osnovu kur'anskih i sunnetskih uputa po kojima ljudi žive svoje živote i odgajaju svoju djecu, konstantno su u Božijoj milosti koja im garantira uspjeh. Mnoštvo Poslanikovih a.s. naredbi i savjeta pokazuju kolika je važnost lijepog ahlaka. Jedna od dova koju je Poslanik s.a.v.s. često učio je sljedeća: „Allahu moj, uljepšaj moj ahlak, kao što Si uljepšao moj izgled.“ (Ahmed, Bejhaki, Ebu Ja'la, Hejsemi)

Snaga islamskog odgoja u svakodnevnom životu

Svakodnevnica koju živimo i u kojoj djelujemo nudi razne izazove na svim poljima naših života. Roditelji su izloženi svakodnevnim udarima savremenog društva, pa tako i u odgoju djece imaju poteškoće sa raznim porocima koji su se raširili među djecom čak i u školama, na ulici. Islamski odgoj nudi rješenje za sve probleme savremenih porodica, pa se tako djeci usađuje svijest o Bogu i islamskom načinu života još u predškolskom uzrastu kroz različite programe primjerene njihovom uzrastu, kako u kući tako i u islamskim vrtićima koji već tradicionalno postoje u muslimanskom društvu.

U ovakvim okolnostima adekvatan položaj djeteta u porodici ispoljen je kroz ljubav prema roditeljima i porodici predstavljajući osnovu pojavi drugih socijalnih emocija i povezujući porodični kontekst života sa širim društvenim kontekstom. (Vukasović, 1995.)

Djeca koja su odgojena u duhu islamskih načela i propisa svjesna su svojih obaveza prema svojoj porodici, rodbini, komšijama, prijateljima, široj zajednici i, prije svega, prema sebi. Islamski odgojena djeca su milostiva prema drugima, puna razumijevanja, pozitivno djeluju na svoje prijatelje, aktivni su članovi u društvu i svojim ponašanjem primjer su drugima.

Glavno mjesto u kulturi zauzima vjera. (Handžić, 1941.) „Islam je izgradio svoj sistem propisa koji zadiru u sva područja, pa je, dakle, i cjelokupna kultura prožeta duhom i regulativima islama.“ (Hadžijahić, 1998:69)

Aspekt majčinog religijskog odgoja u bošnjačkoj porodici obilježnog odgojnim ciljem pravog puta očekuje od djeteta da bude onaj koji će spustiti majku u mezar i učiti joj dovu nakon smrti: „...a kad joj od sreće i godina ohlade kapci očinji, / ja ,vid joj očinji, / na svojim da je rukama, / sretnu i mrtvu, / u kabur meki položim, / ko u dušek džennetski, / zemlji i Allahu njezinom / da je predadnem pravednu...“ (Kulenović, prema Hodžić, 2003:194)

Islamski odgoj ih vodi kroz život dajući im snagu da se suoče sa raznim iskušenjima i odgovore na njih islamskim načinom života u kojem nalaze ljepotu ljudskog življenja. Svakodnevne situacije i okolnosti opterećuju naša tijela i duše koji se mogu obnoviti i rasteretiti napajajući se sa islamskih izvora Kur'ana i Sunneta. Poslanik a.s. djecu je poučavao akidi (vjerovanju), takvaluku (bogobožnosti) i imanu, jačao je njihovu vezu sa Uzvišenim Allahom i ukazivao na opasnost nemara, neposlušnosti Allahu, udaljavanja od Allaha i odrastanja u nepokornosti Allahu. Svoga amidžića Abdullaha b. Abbasa r.a. savjetovao je: *"O dječiče, naučit ću te nekoliko stvari: Čuvaj Allaha, Allah će čuvati tebe (tj. poštuju Njegove naredbe i ostavi Njegove zabrane, pa će On tebe čuvati i na ovom i na onom svijetu). Čuvaj Allaha, naći ćeš Ga na svojoj strani (ispred sebe). Kada nešto tražiš, traži od Allaha, a kada pomoć tražiš, od Allaha je traži. Znaj da kada bi se svi ljudi ujedinili da ti kakvu korist pridonesu, ne mogu ti korist pridonijeti, osim ako je Allah to već propisao. A kada bi se svi ujedinili da ti u nečemu naude, ne mogu ti nauditi, osim u onome što ti je Allah unaprijed propisao. Pera su podignuta, a listovi su se osušili."* (Hadis bilježi Tirmizi, a Albani ga ocjenjuje vjerodostojnim) (Haušić, 2013.)

Ovo su istinske i prave vrijednosti kojih se roditelji pridržavaju u odgoju svoje djece i time ispunjavaju najljepšu ulogu koja im je povjerena.

Metodologija istraživanja

Problem istraživanja

Problem istraživanja ovog rada je pitanje može li islamski odgoj biti pokretačka snaga muslimanske porodice?

Predmet istraživanja

Predmet istraživanja ovog rada, pod nazivom *Islamski odgoj kao pokretačka snaga muslimanske porodice*, je istražiti i analizirati šta islamski odgoj donosi muslimanskim porodicama.

Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživačkog rada je istražiti i analizirati mišljenja roditelja učenika Škole Kur'ana Časnog „Ebu Hanife“ u Sjenici, može li islamski odgoj biti pokretačka snaga muslimanskim porodicama.

Zadaci istraživanja

Zadaci istraživanja ovog rada su:

- a) istražiti i predstaviti kako roditelji učenika Škole Kur'ana Časnog „Ebu Hanife“ u Sjenici odgajaju svoju djecu,
- b) ispitati i objasniti koje osobine posjeduju djeca odgajana islamskim načinom života i
- c) ispitati i analizirati da li su religiozne porodice funkcionalnije i produktivnije od ostalih u društvu.

Hipoteza istraživanja

Islamski odgoj pruža djeci snagu koja im pomaže da na život gledaju sa entuzijazmom i lakše podnose životne teškoće.

Metode istraživanja

Metode koje su korištene u ovom istraživačkom radu su:

- a) metoda teorijske analize i

- b) servej istraživački metod (servey method)

Tehnike istraživanja

U ovom istraživačkom radu koristila sam sljedeće tehnike:

- a) studijske analize relevantne naučne literature,
- b) tehnike analize sadržaja i
- c) anketiranje

Instrumenti istraživanja

Prilikom ovog istraživačkog rada koristila sam sljedeće instrumente:

- a) upitnik i
- b) skale procjene

Uzorak istraživanja

Uzorak istraživačkog rada činili su roditelji učenika Škole Kur'ana Časnog „Ebu Hanife“ u Sjenici. Uzorak je sproveden na 50 ispitanika.

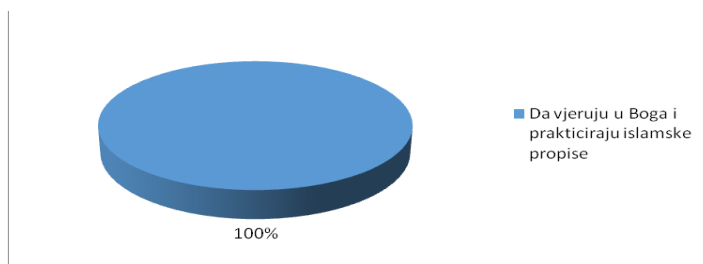
Prezentacija rezultata istraživanja

Pitanje br. 1

Svoju djecu odgajam:

- a) da vjeruju u Boga i praktiraju islamske propise
- b) da vjeruju u Boga, ali ih ne podstičem na primjenu islamskih propisa
- c) ni jedno ni drugo

Na osnovu odgovora dobijenih putem istraživanja možemo zaključiti da su svi ispitanici od ukupno 50 roditelja odgovorili da svoju djecu odgajaju islamskim načinom života savjetujući ih da vjeruju u Boga i prakticiraju islamske propise.

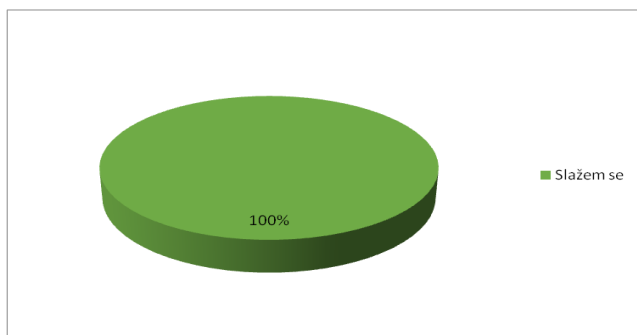


Pitanje br. 2

Islamski odgojena djeca posjeduju više pozitivnih osobina, kao što su: strpljivost, plemenitost, solidarnost...

- a) slažem se
- b) ne slažem se
- c) djelimično se slažem

Na osnovu dobijenih podataka vidimo da se svi roditelji slažu da odgajajući djecu u islamu kod njih izgrađuju mnogo pozitivnih osobina kao što su: strpljivost, plemenitost, solidarnost itd.

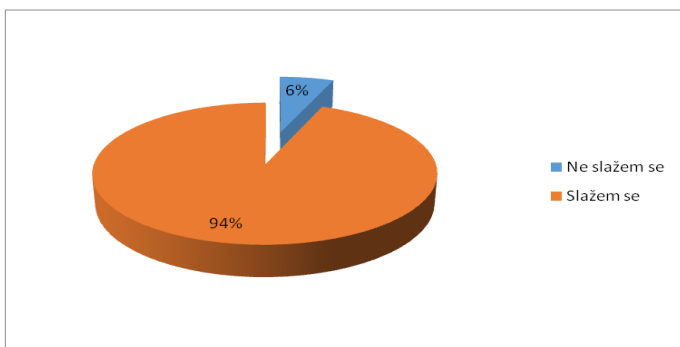


Pitanje br. 3

Religiozne porodice su stabilnije, funkcionalnije, smirenije, sretnije i produktivnije?

- a) slažem se
- b) ne slažem se
- c) djelimično se slažem

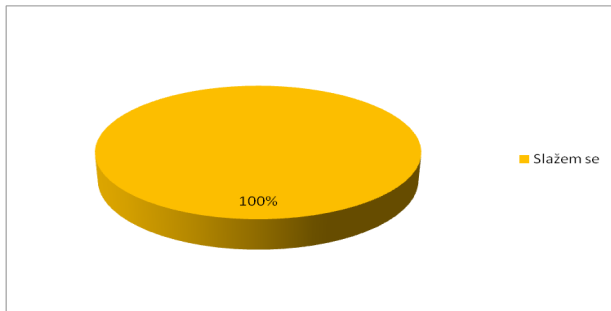
Na osnovu dobijenih podataka u ovom istraživanju zaključujemo da 94% od svih ispitanika smatraju da su religiozne porodice stabilnije, sretnije, smirenije, funkcionalnije i produktivnije, a samo 6% njih se ne slaže sa ovom tezom.

*Pitanje br. 4*

Kroz islamski odgoj djeca se uče poštovanju i odgovornosti prema sebi, porodici, rodbini, prijateljima i svim ljudima bilo koje nacionalnosti?

- a) slažem se
- b) ne slažem se
- c) djelimično se slažem

Na osnovu dobijenih podataka na ovom pitanju vidimo da se svi ispitanici slažu da kroz islamski odgoj djecu uče poštovanju i odgovornosti, prije svega, prema sebi, a onda i prema porodici, rodbini, prijateljima, drugarima i svim ljudima bilo koje nacionalnosti.

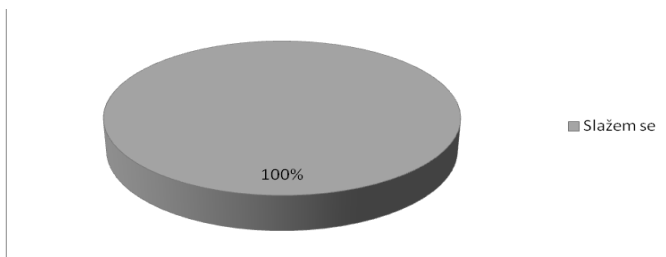


Pitanje br. 5

Islamski odgoj čini da djeca na život gledaju sa entuzijazmom i lakše podnose životne teškoće koje ih zadese?

- a) slažem se
- b) ne slažem se
- c) djelimično se slažem

Analizirajući podatke dobijene na ovom pitanju zaključujemo da se svi ispitanici slažu da kada djecu odgajaju u duhu islamskih vrijednosti, pravila i normi njihova djeca na život gledaju sa entuzijazmom, voljom zarad i lakše podnose životne teškoće koje ih zadese.



Zaključak

Ovaj moj istraživački rad završavam analizom dobijenih podataka i na osnovu teorijskih i empirijskih saznanja konstatiram da je osnovna hipoteza u ovom istraživanju koja glasi: *Islamski odgoj pruža djeci snagu koja im pomaže da na život gledaju sa entuzijazmom i lakše podnose životne teškoće* u potpunosti potvrđena.

U ovom istraživačkom radu, prema podacima do kojih smo došli, možemo vidjeti da roditelji učenika Škole Kur'ana Časnog „Ebu Hanife“ u Sjenici svoju djecu vaspitavaju islamskim odgojem. Ovu konstataciju nam potvrđuju dobijeni podaci na prvom pitanju u anketnom upitniku, a to je da roditelji podučavaju svoju djecu da vjeruju u Boga i prakticiraju islamske propise.

Kroz ovo istraživanje bavila sam se i pitanjem da li porodice koje prakticiraju vjeru imaju stabilniji i sretniji život, kao i da li im vjera pomaže da budu funkcionalnije i produktivnije u svom djelovanju i došla sam do saznanja da je njih čak 94% od ukupno ispitanih odgovorilo potvrdno na ovo pitanje, a samo njih 6% se ne slaže sa ovom konstatacijom.

Jedno od istraživačkih pitanja bilo je i da li islamski odgoj uči djecu poštovanju i odgovornosti i da li im isto to nalaže prema drugim osobama i svom radu, a onda smo došli do zaključka da su nam svi ispitanici odgovorili potvrdno, tj. da se slažu sa ovom tezom.

Sve navedeno govori nam da islamski odgoj donosi samo dobro svim muslimanskim porodicama i njihovoj djeci i olakšava im životne teškoće, uči ih da budu svjesni svog postojanja na ovom svijetu i da se pripremaju za budući svijet gdje će svako od nas vidjeti svoja djela koja smo radili na ovom prolaznom svijetu.

Rad završavam zahvalom Allahu dž.š. i donošenjem salavata na Njegovog miljenika Muhammeda a.s.

Literatura

1. Korkut, B.: Prijevod Kur'ana.
2. Hangi, A. (1906.): Život i običaji muslimana u Bosni i Hercegovini. Drugo znatno povećano izdanje, Sarajevo. Naklada Daniela A. Kajona.
3. Hangi, A. (2010.): Život i običaji muslimana, Novi Pazar, El-Kelimeh.
4. Hodžić, Dž. (2003.): Islamska čitanka. Sarajevo, El-Kalem.
5. Hadžijahić, M. (1998.): Refleksi islamske civilizacije, u knjizi: Bošnjaci i islam - izbor tekstova (str. 84), Sarajevo, Visoki saudijski komitet za pomoć Bosni i Hercegovini.
6. Handžić, H. M. (1941.): Patriotizam, narodnost i nacionalizam sa islamskog gledišta, u časopisu: El Hidaje br. 1, str 7-16, Sarajevo, El-Hidaje.
7. Mulahalilović, E. (2005.): Vjerski običaji muslimana u Bosni i Hercegovini, Tuzla, Hamidović.
8. Mraković, Z. (2015.): Upoznajmo Resulullaha, Preporod - islamske informativne novine. Sarajevo.
9. Pašalić - Kreso, A. (2004.): Koordinate obiteljskog odgoja, Sarajevo, Jež.
10. Šahinović, R. (2015.): Društvena etika u suri El-Hudžurat, Preporod, Sarajevo.
11. Slatina, M. (1999.): Kultura i odgoj, u časopisu: Takvim za 1999 - 1419/20. h.g., str. 245-263, Sarajevo, Kalem.
12. Slatina, M. (2000.): Majka – riječ u kojoj je sadržan jedan čitav odgojni sistem, u časopisu: Takvim za 2000 - 1420/21. h.g., str. 113-121, Sarajevo, Kalem.
13. Vukasović, A. (1995.): Pedagogija, Zagreb, Alfa.
14. Vejo, E. (2003.): Priroda porodičnog odgojnog uzora kod Bošnjaka, Zenica, Islamska pedagoška akademija.
15. Zukić, M. (2013.): Komparacija kvalitete odgojne uloge majke u bošnjačkoj potpunoj i nepotpunoj porodici, Magistarski rad, Islamski pedagoški fakultet u Zenici.
16. <https://minber.ba/odgoj-djece-u-islam/>, tekst preveo Salih-ef. Haušić.
17. Memić, J. (1985.): Izbor Poslanikovih hadisa, Sarajevo.